

YO‘LDOSH OXUNBOBOYEV NASOS STANSIYASI JOYLASHGAN O‘RNI VA SUV MANBAYI.

Mannonov Jo‘rabek Sobir o‘g‘li
magistrant., Qarshi davlat texnika universiteti

Tursunboyev Dilshodbek Jamshid o‘g‘li
talaba., Qarshi davlat texnika universiteti

Annotatsiya: So‘ngi yillarda yer va suv resurslaridan samarali foydalanish, suv resurslarini boshqarish tizimini takomillashtirish, suv xo‘jaligi obyektlarini modernizatsiya qilish va rivojlantirish bo‘yicha izchil islohotlar amalga oshirilmoqda. Shu bilan birga, global iqlim o‘zgarishi, aholi sonining va iqtisodiyot tarmoqlarining o‘sishi, ularning suvga bo‘lgan talabi yil sayin oshib borishi tufayli suv resurslarining taqchilligi yildan-yilga kuchayib bormoqda.

Kalit so‘zlar: Nasos, so‘rish quvuri, suv resurslari, bosim quvuri, gidravlik zarba, napor, suv sarfi, elektrodvigatel.

Аннотация: В последние годы осуществляются последовательные реформы по эффективному использованию земельных и водных ресурсов, совершенствованию системы управления водными ресурсами, модернизации и развитию объектов водного хозяйства. Вместе с тем из года в год усиливается дефицит водных ресурсов в связи с глобальным изменением климата, ростом численности населения и отраслей экономики, их растущей потребностью в воде.

Ключевые слова: Насос, всасывающий трубопровод, водные ресурсы, напорный трубопровод, гидравлический удар, напор, расход воды, электродвигатель.

Abstract: *In recent years, consistent reforms have been carried out to effectively use land and water resources, improve the water resource management system, and modernize and develop water management facilities. At the same time, the shortage of water resources is increasing year by year due to global climate change, population growth, and the growth of economic sectors, as well as their demand for water.*

Keywords: *Pump, suction pipe, water resources, pressure pipe, hydraulic shock, head, water flow rate, electric motor.*

Kirish

Yo'ldosh Oxunboboyev nasos stansiyasi va inshootlari Kitob tumanida joylashgan. U Oqsuv daryosidan suv oladi va Yo'ldosh Oxunboboyev fermerlar xo'jaligi uyushmasining maydoniga suv uzatadi.

Nasos stansiyasi inshooti 6.5 m × 24.95 m o'lchamda g'ishtdan qurilgan. Nasos stansiyasi bosim quvuri diametri 273 mm. Nasos stansiyasi suv berishga mo'ljallangan 2-nasos suv haydash xususiyatiga ega va 2 ta suv haydash zonasidan iborat.

I - zona suv sarfi - 90 l/sek napori 41.7 m.

II - zona suv sarfi - 65 l/sek napori 98.6 m.

I - zona uchun 3 dona, quvvati 30 kvт li 4A – 180M2U.Z elektrodvigateli bilan birgalikda K100 – 65 – 200 nasosi tanlangan.

II – zona uchun, 2 dona quvvati 75 kvт bo'lgan 4A 250X2 elektrodvigateli bilan birgalikdagi TSNS 10S – 14Z nasosi tanlangan. So'rish quvuri metaldan, diametri 219 mm. Bosim quvuri ham xuddi shunday metaldan diametri 273 mm.

II – zona trassasining oxirgi bosim quvuri 7 ta “kompakti” suv filtri bilan ulangan.

Bu sistemaga GDP – 50 gidroqurilmasi va mikroelementlarni quritish qurilmasi ulangan. Tozalangan suv 50 m^3 xajmi suv to'plash rezuruvariga uzatiladi. Nasos sistemasi ishlashi avtomatlashtirilgan suv yig'ilish rezuruvaridan suv tomchilab sug'orish sistemasi tarmog'iga uzatiladi.

Bu nasos stansiyasi va inshootlari joylashgan yerlar iqlim sharoiti Kitob meteostansiyasi malumotlariga mos kelib keskin o'zgaruvchan qishi sovuq va yozi uzoq muddatli namli issiq qishi nisbatan yumshoq yanvar oyidagi o'rtacha harorat $0,8^\circ \text{S}$ eng sovuq harorat -26°S iyul oyining o'rtacha harorati 28°S eng maksimal harorati $40,8^\circ \text{S}$. Nasos stansiyasi foydalanilayotgan joyining yil davomida o'rtacha atmosfera yog'inlari miqdori viloyatning quyi tumanlariga nisbatan 2,1- 2,3 barobar ko'p 545 mm eng ko'p atmosfera yog'inlari miqdori 758 mm ga to'g'ri keladi. Bu yog'inlarning 45-50 % qismi baxor (mart-may) oylariga, qish (dekabr-fevral) oylariga 37- 40 %, kuz (sentyabr-noyabr) oylariga 10- 15% qismi va yoz (iyun-avgust) oylarida 2-3% to'g'ri keladi, yillik eng kam yog'ingarchilik miqdori 349 mm ni tashkil etadi.

Inshootlar quriladigan yerlarning muzlash chuqurligi 0,60 m tashkil etadi. Bu yerlarning seysmik mustaxkamligi 6,5 ballga teng.

Aprel, sentyabr oylarida bug'lanish meteostansiyasi bo'yicha 1322 mm yillik bug'lanish esa 1713 mm va undan ko'proqni tashkil etadi. Nasos stansiyasi foydalanilayotgan joyda shamolning asosiy yo'nalishi g'arbdan janubiy - g'arbga tomon yo'nalgan bo'lib o'rtacha tezligi 2,8 m/s ni tashkil etadi. Eng kuchli shamol janubiy g'arbga yo'nalgan bo'lib 36 m/s ga teng. Qarshi cho'lida sug'oriladigan davr 22- maydan, 5-sentyabrgacha bo'lgan muddatni tashkil etadi.

Nasos stansiyasi sug'oriladigan joyda sug'orish, talab qilinadigan davr 26-iyundan 22-sentyabrgacha belgilangan muddatda to'g'ri keladi. Inshoot foydalanilayotgan joyda o'simliklar o'sishi uchun foydali haroratlar yig'indisi 4700° S yetadi. Bu esa o'z navbatida joyda turli qishloq xo'jalik ekinlari va bog'dorchilik uchun juda qulaydir. Yengil soz och tusli tuproqlar zonasida namlik yetishmasligi 985-1128 mm gacha, yillik namlik yetishmaslik esa 1238-1348 mm.

Nasos stansiyasi, sug'oriladigan sug'oriladigan joyda maydon relyefi tog' yon bag'rida joylashganligi sababli asosan yirik past balandliklardan iborat. Umumiy nishablik yo'nalishi janubiy sharqdan shimoliy g'arbga tomon yo'nalgan. Foydalanilayotgan nasos stansiyasi geografik tasnifga ko'ra to'rtlamchi yotqiziqlaridan iborat. Allyuviyal yotqiziqlari asosan konglomeratlar galechniklar qumlar va usti o'tloq qumloq, tuproqlar bilan qoplangan.

Geologik tuzilishiga ko'ra Hisor tog' tizmasi bag'rida joylashgan bo'lib inturiziv jinslar 3 ta tabiiy har xil fazali guruxlarga bo'linadi. 1) Bo'zariq kanali boshlanishidan kvarsli diorital va plagioranitallar ko'p uchraydi. Ular o'rta poleozoy metamorfologik qatlamigacha yorib chiqqan

2) Xisor tog' tizmasi markaziy qismigacha torfirsimon biotitlar granitlardan iborat.

3) Torfirsimon biotitlar granitlargacha yorib chiqqan mayda tarkibga granitlar va ular usti yura yotqiziqlari bilan qoplangan.

Xulosa

1. Nasos stansiyasiga tegishli bo'lgan asosiy ko'rsatgichlar aniqlanib, foydalanish ko'rsatgichlarini hisoblash uchun asos qilib olindi.

2. Nasos stansiyasining texnik ekspluatatsion ko'tsatgichlari aniqlandi.

3.Nasos stansiyasi xizmatchi xodimlari shtati aniqlanib ularning vazifalari, huquqlari va majburiyatlari ko'rsatib berildi

4.Nasos stansiyasining foydalanish bo'yicha texnologik sexemasi (avtomatik boshqarish) ishlab chiqildi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1.К.И.Лысов, М.А.Чаяук, Г.Е.Мускевич Эксплуатация мелиоративных насосных станций. М., 1988. – 255 с.

2.В.Ф.Чебаевский. Насосы и насосные станции. М., 1989. – 416 с.

3.М.М.Мухаммадиев, В.У.Урисhev. Nasos stansiyalarini loyixalash. O'quv qo'llanma. T., TDTU., 1998. – 74 b.

4.Urishev B.U. Nasos va nasos stansiyalari fanidan ma'ruzalar matnlari to'plami. K., KarMII., 2000. – 76 b.

5.Urishev B.U. Nasos stansiyalardan foydalanish (kurs loyihasini bajarish uchun uslubiy qo'llanma), Qarshi: QarMII. 2013. - 22 bet.

6.Urishev B.U. Nasos stansiyalarni ta'mirlash (uslubiy k'orsatma) Qarshi: QarMII. 2010. – 14 bet.

7.Справочник. Устройства закрытых оросительных систем. Трубы. Арматуры. Оборудование./ Под ред. проф. д.т.н. В.С.Дикаревского, М., 1986. – 256 с.